

p. na atletskoj stazi označena je bijelim linijama, šir. 5 cm, razmak između p. je 1,22 m; na plivačkim natjecanjima p. je označena nizom povezanih plovaka, razmak između p. je 2–2,5 m; p. za veslanje označena je plovcima ili plutućima na svakih 250 m, i to svaki druge boje, posebno moraju biti označene udaljenosti 500, 1000 i 1500 m od starta, šir. p. je 12,5–15 m.

PRUSIKOV UZAO

Prusikov uzao, alpinizam: način vezivanja pomoćnog užeta za penjačko užje; P.u. kod opterećenja čvrsto stegne penjačko užje dok se neopterećen može lako pomicati. Primjenjuje se pri samospašavanju, za penjanje po užetu i prilikom podizanja nesrećenog. Nazvan po austr. penjaču Karlu Prusiku.

prut, ribolovni štap, dio pribora za uđičarenje. Može biti dvo-, tro- ili četvorodijelan, ima spojnice za sastavljanje prstena, za provođenje užice, držak za kotur i rukohvat. Mora biti čvrst i elastičan, napravljen od bambusa, metala ili sintetičkog stakla (fiberglass). Često su složivi, tzv. teleskopski p. Veličina, elastičnost i težina p. mora biti usklađena s veličinom i težinom mamca.

pružanje, gibanje u lakatnom i koljenskom zglobu; pri tome se podlaktica udaljuje od nadlaktice, odn. potkoljenica od natkoljenice do potpunog pružanja ruku, odn. nogu.

pružna daska → elastična daska

pružna odskočna daska, sp. gimnastika: metalno postolje s lisnatim čeličnim oprugama, na vrh kojih je kao odrazna površina učvršćena daska sastavljena od gusto poredanih prički. Daska se može odvojiti od postolja. P.o.d. je služila za odraz pri preskoku; u novije vrijeme nije više u upotrebi.

»**Prva gimnastička škola**«, rad u ulju beogradske slikara S. Todorovića (1832–1925), izrađen oko 1860.

Prva međunarodna nedjelja zrakoplovnih modelara, priredba održana 22–27. VIII 1951 u Lesce-Bledu na aerodromu kod Radovljice; na toj priredbi održano je II PS u zrakoplovnom modelarstvu za klasu F 1A i PJ u svim kategorijama modela. Poslije su se takve priredbe održavale odvojeno i pod drugim nazivima (PS, savezno natjecanje i PJ).

prva petorka, košarka: standardna najbolja postava ekipe, koja u pravilu provodi najveći dio vremena u igri.

prvenstvena utakmica, u sp. igrama natjecanje između ekipa za bodove koji se računaju za poredak u sklopu nekog službenog prvenstva (grada, države i dr.); obično se upotrebljava kao naziv za utakmice u prvenstvenim ligaškim natjecanjima.

prvenstveni uspon, alpinizam: prvi uspon na neki vrh, na kojem prije nije bio čovjek ili prvi uspon nekim novim smjerom.

prvenstvo, svaki sistem natjecanja u kojem se na osnovi postignutih rezultata dobiva službeni redoslijed pojedinaca ili ekipa.

prvenstvo države → nacionalno prvenstvo

prvenstvo Evrope (PE), pojedinačno ili momčadsko natjecanje u nekoj sp. grani za službeni naslov prvaka Evrope. Prva natjecanja za PE organizirana su u veslanju (1893). Natjecanja za PE održavaju se u mnogim sp. granama: atletika (od 1934, u dvorani od 1970), automobilizam (formula 2 od 1972, trofej vozača formule 2 od 1967, ekipno — formula 3 od 1966, pojedinačno — formula 3 od 1975, marke vozila od 1970, GT vozila od 1972, reli od 1953, brdsko od 1957), boks (1925), dizanje utega (1896), gađanje na ledu (1951), sp. gimnastika (muškarci od 1955, žene od 1957), hokej na ledu (od 1910), hokej na travi (od 1970), hokej u dvorani (muškarci od 1974, žene od 1975), kajakaštvo (od 1933), klizanje (brzinsko od 1891, umjetničko, muškarci od 1891, žene od 1930), konjički sport (od 1957), košarka (muškarci od 1935, žene od 1938), kuglanje (muškarci od 1949, žene od 1964, ekipno žene od 1956), zrakoplovno modelarstvo (od 1954), motociklizam (brdsko od 1975, kros od 1952, speedway na ledu od 1964, pješčana staza od 1957, trial od 1968), motorno letenje (od 1959), nogomet (od 1960), odbojka (muškarci od 1948, žene od 1949), padobranstvo (od 1975), plivanje (muškarci od 1926, žene od 1927), rvanje (grč-rim. stil od 1898, slobodni stil od 1929), stolni tenis (od 1958), streljaštvo (muškarci od 1958, žene od 1968), streljaštvo (od 1955), šah (ekipno od 1957), vaterpolo (od 1926), veslanje (od 1893) i dr.

prvenstvo svijeta (PS), pojedinačno ili momčadsko natjecanje u nekoj sp. grani za službeni naslov prvaka svijeta; natjecanja za PS održavaju se u organizaciji međ. sp. saveza i zemlje koja je domaćin takve priredbe. PS u određenju sp. grani održava se u stalnim vremenskim razmacima, većinom svake druge ili četvrte godine, u godinama kada se ne održavaju Ol; u nekim sp. granama PS se organiziraju svake godine. Natjecanja za PS održavaju se u sp. granama: atletika (1983), automobilizam (for-

mula 1 od 1950), biciklizam (od 1893 na trkalištu za amatere, od 1921 cestovno za amatere, od 1927 cestovno za profesionalce), boks (1975), dizanje utega (1920), sp. gimnastika (1903), hokej na ledu (1920), hokej na travi (od 1971 muškarci, od 1974 žene), kajakaštvo na divljim vodama (spust od 1959, slalom od 1949, na mirnim vodama od 1938), klizanje (umjetničko, muškarci od 1896, žene od 1906, brzinsko, muškarci od 1889, žene od 1936), konjički sport (dresura od 1930, preskakanje prepona (od 1953), košarka (muškarci od 1950, žene od 1953), kuglanje (na asfaltnim stazama od 1953, bowling od 1926), zrakoplovno modelarstvo (od 1950), motociklizam (od 1949), motorno letenje (od 1969), nogomet (od 1930), odbojka (muškarci od 1949, žene od 1952), padobranstvo (od 1951), plivanje (od 1973), rvanje (grč-rim. stil od 1904, slobodni stil od 1951), rukomet (veliki — muškarci 1938–58, žene 1949–60, dvoranski — muškarci od 1938, žene od 1957), stolni tenis (od 1926), streljaštvo (od 1931), streljaštvo (od 1897), šah (pojedinačno muškarci od 1886, žene od 1927, za slijepe od 1966), vaterpolo (1973), veslanje (1962) i dr.

Prvenstvo Zürich (njem. Meisterschaft von Zürich), jednodnevna biciklistička cestovna utrka profesionalnih vozača na pretežno brdskoj stazi dugoj 225 km, u okolici Zürich. Utrka se boduje za Svjetski kup.

prvi centar, ragbi: igrač koji u osnovnoj taktičkoj postavi ekipe stoji na prvom mjestu u liniji braniča; nalazi se na poziciji između otvarača i drugog centra.

Prvi hrvatski automobilski klub, naziv prve organizacije za razvoj i popularizaciju automobilizma, osn. 1. VI 1906 u Zagrebu.

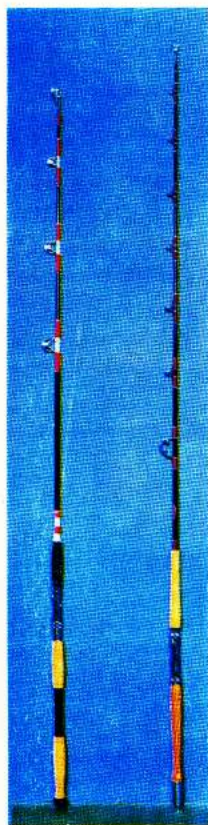
Prvi hrvatski građanski sportski klub → Građanski

Prvi hrvatski mačevalački klub (I HMK), osn. 15. X 1902 u Zagrebu pod nazivom Prvi hrvatski mačilački klub (do 1905). Treneri kluba bili su: G. Galante, O. Groh i L. Martinienghi. Vježbalo se sabljom i floretom. Do I svj. rata I HMK priredivao je propagandne i svečane mačevalačke akademije, te klupska i dačka natjecanja. Poslije I svj. rata članovi kluba okupljaju se u mačevalačkoj sekciji HŠK Herkules. God. 1924 obnavlja se rad I HMK, koji osniva sekcije i za druge sp. grane. Iz tog kluba potekli su u ono vrijeme najbolji mačevaoci u nas: K. i B. Tretinjak te V. Podhraški. Klub je bio inicijator, organizator i osnivač Mačevalačkog saveza Kraljevine SHS (1927). I HMK prestaje djelovati 1932, a 1936 brisan je iz evidencije Jugoslavenskog mačevalačkog saveza.

Prvi nogometni i sportski klub (PNIŠK), osn. 1903 u Zagrebu, kao klub građanske omladine. Radi pomanjkanja urednog igrališta PNIŠK je odigrao svoje prve utakmice 1905 u Budimpešti, Kaposváru i Rijeci, a prvu javnu utakmicu u Zagrebu 1906 protiv HAŠK (1:1). Klub je 1908 promijenio ime u Prvi hrvatski nogometni i sportski klub, ali je 1909 prestao djelovati.

Prvo beogradske društvo za gimnastiku i borenje, osn. 26 XII 1881 na inicijativu Vladana Đorđevića; 7. IV 1891 mijenja naziv u Beogradske gimnastičko društvo Soko i prihvaća Tyršov tjelovježbeni sustav. Članovi koji nisu prihvatili taj sistem, osnivaju 1. VII 1892 Građansko gimnastičko društvo »Dušan Silni«. God. 1909 dolazi do ujedinjavanja tih društava, po osnivanju Saveza sokolskih društava »Dušan Silni«.

Prvo hrvatsko društvo biciklista, osn. 1895 u Zagrebu; organizator prve biciklističke utr-

PRUT